

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle neuvostossa kokoontuneiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä Euroopan unionin edun vuoksi vaihdettujen turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi mainitun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 29 päivänä marraskuuta 2011 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen neuvostossa kokoontuneiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä Euroopan unionin edun vuoksi vaihdettujen turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi mainitun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 123/2011 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikönpäällikkö, lainsäädäntöneuvos Kaija Suvanto ja lakimies Johanna Erkkilä, ulkoasiainministeriö
- neuvotteleva virkamies Tiina Ferm, sisäasiainministeriö
- neuvotteleva virkamies Kai Knappe, puolustusministeriö
- tietoturvallisuusasiantuntija Aku Hilve, valtiovarainministeriö
- lausuntotoimiston päällikkö, ylitarkastaja Lotta Lampela, suojelupoliisi.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Viestintävirasto
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi neuvostossa kokoontuneiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen sopimuksen Euroopan unionin edun vuoksi vaihdettujen turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta

sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimuksen tavoitteena on sitouttaa jäsenvaltiot neuvoston turvallisuussääntöjen noudattamiseen ja luoda yhdenmukaiset ja kattavat puit-

teet turvallisuusluokitellun tiedon suojaamiseksi EU:ssa. Sopimuksen mukaan se ei millään tavoin estä soveltamasta osapuolten kansallisia lakeja ja asetuksia, jotka koskevat asiakirjojen julkista saatavuutta, henkilötietojen suojaa tai turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista.

Sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona viimeisenä tämän tekevä osapuoli ilmoittaa Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille, että sopimuksen voimaantulon edellyttämät kansalliset menettelyt on saatettu päätökseen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä unionin edun vuoksi vaihdettujen turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta tehdyn sopimuksen tavoitteena on sitouttaa jäsenvaltiot neuvoston uusien turvallisuussääntöjen noudattamiseen sekä luoda yhdenmukaiset ja kattavat puitteet turvallisuusluokitellun tiedon suojaamiseksi EU:ssa. Sopimuksessa edellytetään jäsenvaltioiden toteuttavan kaikki kansallisten lakiansa ja asetustensa mukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan turvallisuusluokitellun tiedon suojan taso vastaa neuvoston uusien turvallisuussääntöjen (neuvoston päätös 2011/292/EU) edellyttämää suojan tasoa.

Neuvoston päätöksellä turvallisuussäännöistä EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamiseksi säädetään tällaisten tietojen suojaamista koskevista peruserämuutoksista ja vähimmäisvaatimuksista. Sopimuksen myötä Suomen luovuttaman kansallisen turvallisuusluokitellun tiedon suoja paranee, sillä sopimuksella sitoutetaan kaikki jäsenvaltiot noudattamaan turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisessa mainittua vähimmäistasoa. Sopimus mahdollistaa myös sen, että Suomi voi vastaanottaa Euroopan unionin edun perusteella turvallisuusluokiteltuja tietoja myös sellaiselta jäsenvaltiolta, jonka kanssa Suomella ei ole erillistä tietoturvasopimusta. Käsiteltävänä olevan sopimuksen puitteissa jäsenvaltiot voivat tunnustaa toisen jäsenvaltion tekemät henkilöturvallisuus- ja yhteisöturvallisuus selvitykset. Tämä saattaa osaltaan helpottaa suomalaisten yritysten osallistumista toisessa EU-maassa järjestettävään turvallisuusluokiteltuun hankkeeseen.

Suomessa EU:n turvaluokiteltuihin tietoihin sovelletaan lakia kansainvälisistä tietoturva-voitteista (588/2004), joka sisältää erityissuojattavien tietoaineistojen osalta asianmukaiset poikkeukset viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999). Muita sovellettavaksi tulevia säädöksiä ovat muun muassa laki turvallisuus selvityksistä (177/2002) ja valtioneuvoston asetus tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa (681/2010).

Valiokunta tähdentää kaikkien turvallisuusluokiteltuja tietoja käsittelevien tahojen velvollisuutta noudattaa turvallisuusvaatimuksia tarkasti. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty valiokunnan huomiota siihen, että Suomessa ilmeisesti joudutaan parantamaan sähköisten tietojärjestelmien turvallisuutta uudistettujen neuvoston sääntöjen johdosta. Taloudellisten vaikutusten suuruutta pystytään saadun selvityksen mukaan arvioimaan vasta, kun neuvoston turvallisuussääntöjen vaatimukset täyttävien tietojärjestelmien arviointimenettelyt voidaan ottaa laajemmin käyttöön. Kustannusten arviointia tulevat tukemaan Viestintäviraston uudet tietoturvallisuusvaatimusten arviointiin liittyvät tehtävät. Tältä osin valiokunta viittaa kuluvaan vuoden kesäkuun alussa voimaan tulevaan lakiin viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista (1406/2011) ja lakiin tietoturvallisuuden arviointilaitoksista (1405/2011). Valiokunta pitää tärkeänä, että Viestintävirastolla on arviointitehtävän asianmukaisen hoitamisen kannalta käytettävissään riittävä resursointi.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukai-

sena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymistä. Hallituksen esitykseen sisältyvän sopimuksen voimaansaattamista koskevan lakiehdotuksen 2 §:n mukaan lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tältä osin valiokunta toteaa, että kansainvälisten sopimusten voimaansaattamista koskeva perustuslain 95 §:n 1 momentin muutos on tullut voimaan 1.3.2012 (1112/2011). Muutoksen voimaantulon jälkeen kansainvälisen velvoitteen myös muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan pääsääntöisesti voimaan valtioneuvoston asetuksella. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi voimaansaattamislain 2 §:n täsmentämistä seuraavasti: "*Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tä-*

män lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella."

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen ja

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 2 § muutettuna seuraavasti:

2 §

Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 13 päivänä maaliskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jussi Halla-aho /ps
vpj. Maarit Feldt-Ranta /sd
jäs. Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /ps
Risto Kalliorinne /vas
Mika Kari /sd
Timo V. Korhonen /kesk

Antti Lindtman /sd
Markus Lohi /kesk
Outi Mäkelä /kok
Tapani Mäkinen /kok
Markku Mäntymaa /kok
Osmo Soininvaara /vihr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.